

Emlékezés Mikó Pálnéra

1920–1999

Hidasi Judit

1975-ben az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékén szakdolgozati konzultációkra jártam Antal László tanár úrhoz. A japán leíró nyelvészeti téma – amit merészen választottam – konzulensi feladatának felvállalására tudniillik Antal tanár úr mutatkozott késznek lenni, lévén olyan nyelvtudós, akinek az érdeklődési körébe számos egzotikus, köztük keleti nyelv is tartozott. A konzultációk a nála megszokott módon komótos tempóban zajlottak, ő sűrűn pillantgatott az órájára és nagyokat ásított, időnként egyetértőleg bólogatott, én meg lelkesen hadartam a mondanivalómat. Mígnem egyszer a beadás előtt úgy fél évvel így szólt: „Tudja mit, hagyjuk ezt az egészet. Bevallom magának, hogy én ehhez nemigen értek, válasszon valami más témát.” Fordult velem a világ és megsemmisülten távoztam. (Hálás vagyok utólag ezért a fordulatért: részben daczból kezdtem később komolyabb japanisztikai tanulmányokba – de ez egy másik történet.) És ekkor lépett elő Mikó tanárnő. Amikor tanácstalanságomban hozzá fordultam, mint az Alkalmazott Nyelvészet tantárgy előadó-jához, akkor ő a megkésett megkeresés miatti sértettség legkisebb jele nélkül készségesen fogadott és sikeresen teljesítettem az ő vezetése alatt szakdolgozati penzumomat idegennyelv oktatási témában. Ezt a nagyvonalúságot és a tanítványai iránti pedagógiai felelősséget számos diákja tapasztalhatta meg hosszú pályafutása során.

Vérbeli pedagógus volt. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészkarának magyar–francia szakán szerez középiskolai tanári oklevelet 1945-ben, majd 1953-ban elvégzi az akkori Lenin Intézet orosz tanári szakát is esti tagozaton. Első munkahelyein – Fővárosi Népművelési Központ, Mikes Kelemen Leánygimnázium, Erzsébet Nőiskola Leánygimnázium, Egyetemi Orosz Intézet – magyart és franciát tanít. Az ELTE BTK Idegen-nyelvi Lektorátusán 1957-től nyugalomba vonulásáig, sőt mint nyugdíjas is leíró magyar nyelvtant és francia nyelvet oktat. Közben a Francia Tanszéken is vezet nyelv- és stílusgyakorlatokat. Az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéken az alkalmazott nyelvészet tárgy előadója és szakszeminárium vezetője. Mint tanár a „dicsérve nevelő” típusba tartozott: mindenkinben sikerült felfedeznie és felfedeztetnie valami jót, lelkesedése és biztatása sokakat sarkallt jobb teljesítményekre.

Ezt a pozitív kisugárzást közvetítette szakmai és magánéletében egyaránt. A számos szakmai szervezet, amelynek tagja volt, a számos szakmai fórum (Magyar Nyelvtudományi Társaság, MTA Elnökségi Közoktatási Bizottságának Társadalomtudományi Albizottsága, Oktatási Minisztérium Felsőoktatási Idegen-nyelvi Szakbizottsága, MTA Alkalmazott Nyelvészeti Bizottsága), ahol aktív szerepet vállalt, folyamatosan profitált építő ötleteiből, kifogyhatatlan optimiz-

musából. Nem ismert fáradtságot, nem ismert megoldhatatlan feladatokat. Felkérés esetén mindig kész volt részt venni előadással, hozzászólással szakmai vitákban. Az Országos Alkalmazott Nyelvészeti konferenciák hűségese résztvevőjeként értékes gyakorlati tapasztalatokat osztott meg a fiatalabb kollegákkal.

A szakmaiak mellett élénk társadalmi kapcsolatokat is ápolt. Teadélutánjain kortól, nemtől és anyanyelvtől függetlenül szívesen látott vendégeket, érdekes embereket. Ezeknek az összejöveteleknek a szellemiségét, a hangulatát áthatotta az a nyitottság, az a jó értelemben vett kíváncsiság, amivel mindent befogadott a világból. Ezen belül is kitüntetett helyet élvezett a francia kultúra, amelynek mindvégig elkötelezett híve volt oktatói munkájában csakúgy, mint szakmai munkásságában.

Egyetemi jegyzetei közül ötöt a francia nyelvnek szentelt. Tanulmányainak, recenzióinak a száma közel száz, amelyek nyelvészeti, alkalmazott nyelvészeti, filológiai tárgyú tanulmánykötetekben és folyóiratokban jelentek meg. Önálló tudományos könyvei közül kiemelkedik több, Márton József munkásságával foglalkozó nyelvoktatás-történeti írás.

Mariannak nem volt kora. Az a fiatalos lendület, az a tetre készség, az a szellemi frissesség, ami jellemezte, feledtette velünk az évek számát. Sokan nem is hitték el, hogy már 79 éves volt, amikor távozott. Az idegennyelv tanárok, kollegák és tanítványok szeretettel őrzik emlékét.

Az első magyar Japán-lexikon a japán kultúra, társadalom és mindannapi élet megannyi területének legfontosabb fogalmait, jelenségeit, tárgyait igyekszik lehetőség szerint lényegre törően bemutatni a magyar közönségnek. Annak a közönségnek, amely olvasott már japán regényeket, haikukat, látott vagy akár vásárolt fametszeteket, nabesimai vagy szacumai kerámiákat, látott japán filmeket – de úgy érezte, bizonyos motívumok vagy jelképi jellegű mozzanatok homályban maradtak előtte (pl. milyen évszakot ábrázol a vers, ha vadkacsa szerepel benne, mi a jelentősége annak, hogy milyen színű a kimonó, s elől vagy hátul van-e megkötve az öve stb.) vagy éppenséggel még többet szeretne megtudni ezekről az európai szokásoktól és kultúrkörtektől oly távol eső dolgokról, jelenségekről. Vagyis tehát akiket bármiféle formában érdekel Japán – különösképpen pedig a japán szakos diákok, a térségben érdekelt újságírók, politikusok, kutatók, üzletemberek, a Japánba utazó turisták – ismertetést, eligazítást találnak ebben a könyvben a japánok életéről és kultúrájáról.